

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Shifting sights: civilian militarism in Israeli art and visual culture

Roei, N.

Publication date
2012

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Roei, N. (2012). *Shifting sights: civilian militarism in Israeli art and visual culture*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

SAMENVATTING

Deze studie onderzoekt de representatie van het leger in de hedendaagse Israëlische kunst en visuele cultuur. Specifieker gezegd onderzoek ik de alomtegenwoordige en als vanzelfsprekend geldende manier waarop militarisme onderdeel is van de Israëlische kunst en visuele cultuur. Militarisme wordt hier begrepen als een dynamische situatie, gekarakteriseerd door de uitbreiding van de militaire sfeer naar de civiele sfeer. Ik analyseer diverse artistieke, curatorische en activistische projecten die deelnemen aan, of commentaar leveren op dit verschijnsel, teneinde de gemilitariseerde frames die Israëlische sociale en politieke vertogen kenmerken, naar voren te brengen. Mijn interesse ligt bij militarisme als exces en in het vermogen van visuele kunst om dit exces voor haar publiek te articuleren. Mijn beginpunt is de aanname dat kunst een waardevolle partner is in de productie van een kritisch vertoog.

Hoofdstuk één, “Canons of Israeli Society”, dient als preambule voor de hoofdstukken die erop volgen. Het bevat een *close reading* van een tentoonstellingscatalogus die gewijd is aan representaties van soldaten in hedendaagse Israëlische kunst. De overvloed aan militaire thematiek in Israëlische kunstwerken en het schijnbare gemak waarmee een tentoonstelling over dit thema past in het nationale culturele landschap, zijn een teken van een breder cultureel fenomeen in Israël. Vandaar dat ik in dit hoofdstuk verken wat de prominente positie van de soldaat in de Israëlische kunst is, en ik bekijk of deze figuur omhelsd of bekritiseerd wordt. De focus op een tentoonstellingscatalogus, in plaats van op eigenlijke kunstwerken, geeft me de gelegenheid de vraag te stellen hoe visuele representaties van soldaten zélf gerepresenteerd worden, dat wil zeggen, hoe ze *geframed*, waargenomen en aan het publiek aangeboden worden. In dit hoofdstuk bied ik ook een historisch overzicht van de manier waarop de academische wereld omgaat met de studie van “militaire zaken” en introduceer ik het sociologische concept “civiel militarisme” als kader van mijn analyse. Hiermee wil ik begrijpen hoe militaristische beelden, concepten en idioom in de Israëlische maatschappij gemobiliseerd worden op niveaus die voorbijgaan aan het leger als zodanig en op manieren die grotendeels onbevraagd en ongeproblematiseerd blijven.

Hoofdstuk twee, “Bodies of the Nation: Eroticized Soldiers” bespreekt de belichaming van militarisme, aan de hand van de serie *Soldiers* van Adi Nes, die de Israëlische soldaat voorstelt als een erotisch object van onderzoek en kritiek. Het

oeuvre van Nes geeft op een zeer directe, maar ook problematische manier inhoud aan de relatie tussen nationaliteit, masculiniteit en kunstgeschiedenis. Ik plaats het werk van Nes tegenover theorieën van seksualiteit, esthetiek en nationalisme om te onderzoeken hoe de weergave van het lichaam van de soldaat destabiliserend werkt ten opzichte van de hegemoniale masculiniteit en burgerschap in hun gemilitariseerde Israëlische hoedanigheid, maar ook hoe zij deze tegelijkertijd versterken en bevestigen. Ik stel dat de erotische voorstelling van soldaten niet enkel geïnterpreteerd kan worden als transgressieve verwijzing naar de Israëlische masculiene hegemonie, maar ook bekeken moet worden als onderdeel van de consolidering van militair gezinde nationale identiteiten.

In hoofdstuk drie, “Looking Through Landscape,” richt ik mij op werken van Larry Abramson, Meir Gal, Roi Kuper en Gilad Ophir. Deze kunstenaars proberen om het apparaat van civiel militarisme te betwisten en ondervragen door middel van voorstellingen en beelden van landschappen. Hun diverse projecten gebruiken verschillende esthetische strategieën om soortgelijke ruimtes te vangen die gekenmerkt worden door militaire overblijfselen. Ik lees de werken als pogingen om voorbij te gaan aan wat Diana Dolev “het verstikken van de blik” genoemd heeft, verwijzend naar de manier waarop een enorme militaire aanwezigheid op ruimtelijk en geografisch vlak grotendeels onopgemerkt blijft. Ik analyseer op welke manier de verschillende kunstenaars pogen deze epistemologische blinde vlek te visualiseren en onderzoek in welke mate ze reflecteren (op) hoe militaire landschappen de kijker in hun kader insluiten. Op deze manier stel ik dat landschapskunst een passend medium is voor het overdenken van de frames van het zicht en van kennis en dat, als gevolg, militaire landschappen het potentieel bevatten om de vluchtige aard van civiel militarisme theoretisch te articuleren.

Soortgelijke vragen over de geconstrueerde aard van visuele, ruimtelijke en politieke kennis komen terug in hoofdstuk vier, “Kebab in Theory: Mapping Vision,” waar ik het genre van het stilleven bespreek, evenals de in-kaart-brengende blik, door een *close reading* van een enkel kunstwerk, een modern stilleven van David Goss, getiteld *Lebanese Kebab*. Gepositioneerd tussen de vertogen van kunstgeschiedenis, cartografie en politieke geografie, articuleert *Lebanese Kebab* de sociale verbeelding van het Israëlische subject. De overdenkingen waartoe het oproept zijn regressief en circulair van aard, aangezien ze iedere keer neerkomen op het in twijfel trekken van het fundament van de perceptie. Ik richt me specifiek op de problemen voor

interpretatie die het schilderij opwerpt, als een manier om mijn begrip van het kritische beeld te verdiepen en de notie van “productief falen” te introduceren. Hiermee wil ik stellen dat, als het gaat om kritische kunst, het vooropstellen van het *onvermogen* om een visueel of conceptueel verschijnsel te vangen, juist mogelijkheden biedt om een proces van reflectie te openen waarin de gewoon- geworden en politiek bewerkstelligde waarheden voor het voetlicht geplaatst worden. Het zijn deze waarheden die ten grondslag liggen aan perceptie en begrip.

Hoofdstuk vijf, “Greetings to the Soldier-Citizen: Consuming Nostalgia,” beweegt van landschap en cartografie naar het vraagstuk van de herinnering. Ik bekijk de tentoonstelling *40 Years to Victory* door Honi Hame'agel en onderzoek de manier waarop daarin de relatie tussen militarisme, visuele cultuur en nationale herinnering in hedendaags Israël wordt voorgesteld. In de tentoonstelling zijn er geen heldere grenzen tussen verleden en tegenwoordige tijd, wat er nú herinnerd wordt en wat er toen herinnerd werd, en hoe deze herinneringen vorm geven aan de lichamen waaraan ze toebehoren. Ik laat zien hoe door de tentoonstelling ogenschijnlijk gedateerde militaristische beelden binnen het publieke domein gebracht worden en hoe daarmee conventionele vertellingen van de transformatie van de Israëlische identiteit door de jaren heen betwist worden. Bovendien biedt Hame'agel's tentoonstelling me de gelegenheid om verder uit te wijden over het begrip van productief falen, aangezien de tentoonstelling ideologisch ambivalent blijft en zo een ethisch reliëf van de kant van de criticus voorkomt.

Tenslotte ga ik in hoofdstuk zes, “Fence Art: Re/Framing Politics,” directer in op definities van politieke kunst. Ik onderzoek het performatieve aspect van de *popular-resistance* beweging in het bezette Palestijnse dorp Bil'in en onderzoek hoe deze beweging gebruik maakt van sculptuur als een onderdeel van de pogingen om de interactie met het leger dat hun demonstraties overziet te veranderen. Sommige sculpturen uit eerdere periodes van de strijd van Bil'in zijn later tentoongesteld in een galerie in Tel Aviv onder de titel *Fence Art*. Door deze twee gebeurtenissen tegenover elkaar te plaatsen – demonstratie en tentoonstelling – analyseer ik de verschillende rollen die kunst kan spelen in een politiek conflict. Ik besluit deze studie door te overwegen op welke manier het kritische beeld erin geconceptualiseerd wordt en wijs op drie samenhangende aspecten van kritische kunst die door de eerdere hoofdstukken voor het voetlicht gebracht zijn: een radicale vermenging van politieke materie en esthetische praktijk, een erkenning en onthulling van de mate van medeplichtigheid

met de genres of tradities die aan onderzoek onderworpen worden, en het in scène brengen van gelijktijdige en onverzoenbare manieren van kijken, die de autoriteitsclaims van een enkel gezichtspunt verstoren.

Kortom, deze studie onderzoekt de relatie tussen beelden en geldende “frames of vision” in de context van een gemilitariseerde Israëlische nationale identiteit en Israëlische hedendaagse kunst. Ik ontvouw op welke wijze kunst en visuele cultuur zich verhouden tot niet het leger als zodanig, maar diens fundamentele impact op de Israëlische identiteit, cultuur en maatschappij: de invloed ervan op beelden van lichamen en nationale banden; de inwerking op het landschap; de autoriteit als een dwingend bindmiddel dat collectieve herinneringen omvat; en, bovenal, de acceptatie van al die gemilitariseerde aspecten als onproblematische delen van het civiele leven. De aandacht voor een diverse reeks kunstwerken en kunstgerelateerde objecten en gebeurtenissen is bedoeld om twee verschillende vragenreeksen te beantwoorden. Eén reeks gaat over het politieke aspect van visuele cultuur, en bevraagt het militaire aspect van hoe deze visuele cultuur in de Israëlische maatschappij vorm krijgt. De andere reeks behoort in algemenere zin tot de politiek van visuele kunst, en onderzoekt het potentieel ervan om zijn eigen constructie bloot te leggen en te becommentariëren. Beide vragenreeksen beginnen bij de vaststelling dat wat beelden hun kracht geeft, namelijk dat ze een contradictoair verlangen opwekken om te zien wat ze in feite niet kunnen tonen (Mitchell, “Pictures”). Deze neiging van visuele kunst om te reflecteren op de eigen vooronderstellingen, beperkingen en machtsstructuren, stel ik, kan toeschouwers ertoe brengen om hun waarnemingsmodi in het algemeen opnieuw te bezien. Het kritische beeld zoals dat in deze studie aan de orde komt, is dan ook niet bedoeld als iets dat verwarring opheldert of onbegrip opheft, maar om de zaken te compliceren op tegelijkertijd esthetische, sociale, culturele en politieke niveaus.